



ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 เดือนกรกฎาคม-กันยายน 2562

อนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา
ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573
THE SCENARIO OF GENERAL BUDDHIST SCRIPTURE SCHOOL
DURING A.D. 2015-2024

พระครูพนมปริชากร*

Phrakruphanomprechakon

ศักดิ์ไทย สุรกีจาวร**

Sakthai Surakitbowon

สมคิด สร้อยน้ำ**

Somkid Sroinam

วัลณิกา ฉลากบาง***

Wannika Chalakbang

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 โดยใช้การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา เทคนิคการวิจัยแบบ EDRF เทคนิคการสร้างวงล้ออนาคต การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ระหว่างแนวโน้ม เหตุการณ์สืบเนื่อง และการเขียนภาพอนาคต โดยสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 24 คน ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จากนั้นวัดผลกระทบภาคตัดไขว้ด้วยแบบสอบถามกับบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ฐานนิยม และพิสัยระหว่างควอไทล์ โดยใช้ค่าสถิติ ความน่าจะเป็นขั้นต้น ความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไข และอัตราส่วนแต้มต่อของผลกระทบไขว้ พบว่า อนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 ประกอบด้วย ปัจจัยหลัก 5 ด้าน คือ (1) ผู้เรียนคุณภาพ (2) ครูคุณภาพ (3) โรงเรียนคุณภาพ (4) การบริหารจัดการ ที่มีคุณภาพ และ (5) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ แนวโน้มอนาคตภาพและผลปฏิสัมพันธ์

*นักศึกษาลัทธิสุตตรปริยัติธรรมบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
ปีการศึกษา 2562 e-Mail: pp2552@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร



ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง ด้านผู้เรียนคุณภาพ จำนวน 26 แนวโน้ม ด้านครูคุณภาพ จำนวน 26 แนวโน้ม ด้านโรงเรียนคุณภาพ จำนวน 20 แนวโน้ม ด้านการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ จำนวน 26 แนวโน้ม และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ จำนวน 11 แนวโน้ม

คำสำคัญ: อนาคตภาพ, โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ABSTRACT

The objective of this research was to study a scenario of the General Buddhist Scripture School during the next decade (2015-2024) by using mixed methodology. The research study consisted of EDFR research techniques, futures wheel techniques, cross-sectional analysis and scenario development. The samples consisted of 9 experts and 24 educational specialists. They were chosen by interview and purposive sampling method. A total of 24 participants were selected and the cross-sectional effect was assessed by questionnaires with personnel involved in the scripture school. The statistics used for data analysis were median, normality, and quartile range, using statistics as the initial probability, conditional probability and the handicap ratios of cross effects. The results of the study were as follows: the scenario of the General Buddhist Scripture School during the next decade (2015-2024) which consist of five main components: (1) quality learners, (2) quality teachers, (3) quality schools, (4) quality management, and (5) quality community participation. The scenario of the General Buddhist Scripture School and Interaction between trend events was comprised of 26 quality learners trends, 26 quality teachers trends, 26 quality school trends, 20 quality management trends, and 11 quality community participation trends.

Keywords: scenario, general Buddhist scripture school.

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้เกิดแนวการจัดการการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้อันเป็นหัวใจของการปฏิรูปการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2541, หน้า 126) และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559) กำหนดให้ “คน” เป็นศูนย์กลางการพัฒนา การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษา และมุ่งมั่นในการพัฒนาการศึกษาทั้งด้านปริมาณและคุณภาพให้เป็นกลไก



สำคัญในการพัฒนาคน ระบบการศึกษาต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมไปถึงการจัดการศึกษาให้แก่บุคลากรทางศาสนา ดังปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สำหรับการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ไทยนั้นมี 3 แผนก คือ (1) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลี (2) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรม และ (3) การศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา (ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์, 2526, หน้า 106) การจะพัฒนาอะไรให้สำเร็จหรือบรรลุจุดมุ่งหมาย สิ่งสำคัญที่สุดคือจะต้องพัฒนาคนให้ได้ คนจะเป็นคนที่สมบูรณ์ได้ก็ต่อเมื่อมีการศึกษา เมื่อคนหรือบุคคลได้รับการศึกษาที่ถูกระเบียบ หมายถึงเรียนรู้ชีวิต เรียนรู้สภาพการเปลี่ยนแปลงของชีวิตและการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม จนสามารถควบคุมระบบต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในตน (เกิดปัญญา) คนที่มีเกราะคุ้มครองที่แข็งแกร่งคือมีสติสัมปชัญญะรอบรู้อยู่เสมอ การที่จะพัฒนาด้านวัตถุสิ่งของก็จะง่ายมากขึ้น เป็นเวลากว่า 80 ปีมาแล้วที่การศึกษาของคณะสงฆ์ซึ่งถือว่าเป็นผู้นำทางจิตวิญญาณของผู้คนในสังคมถูกปล่อยให้เป็นเรื่องของพระสงฆ์อย่างเดียวโดยรัฐไม่ให้ความสนใจและสนับสนุน ทั้งที่เด็กและเยาวชนที่มาบวชเรียนในวัดนั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐที่จะต้องจัดการศึกษาให้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, หน้า 6) การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาสามารถตอบสนองนโยบายการศึกษาขั้นพื้นฐานของรัฐ และช่วยให้พระภิกษุสามเณรได้รับโอกาสทางการศึกษา ช่วยเอื้ออำนวยประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษานักธรรม-บาลี และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับวัด เนื่องจากโรงเรียนพระปริยัติธรรมเป็นโรงเรียนที่รัฐบาลตั้งขึ้นด้วยความเห็นชอบของคณะสงฆ์เพื่อการศึกษาแก่บุตรของผู้ยากไร้และด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยมุ่งประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง การจัดการศึกษาประเภทนี้เป็นการจัดการแบบให้เปล่า โดยพิจารณาจากวัดที่สามารถระดมความร่วมมือจากภาคส่วนต่าง ๆ ได้ และพอจะมีบุคลากรดำเนินการ ตลอดจนความต้องการด้านการศึกษาของท้องถิ่น นอกจากจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของกระทรวงศึกษาธิการแล้ว ยังสนองงานคณะสงฆ์ด้านการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลีและนักธรรมให้สอดคล้องกับนโยบายของคณะสงฆ์ ตามมติของมหาเถรสมาคมที่ 1/2555 ลงวันที่ 19 เมษายน 2555 (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2558, หน้า 2-3)

การจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามีปัญหาและอุปสรรคโดยข้อจำกัดส่วนใหญ่มาจากการไม่เก็บค่าเล่าเรียน โดยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มาจากเงินอุดหนุนของรัฐบาลซึ่งมักจะไม่เพียงพอต่อการจัดการบริหารโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ส่วนเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาจะขึ้นอยู่กับบารมีของเจ้าสำนัก นอกจากปัญหาด้านงบประมาณที่ไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการแล้ว ยังมีปัญหาบุคลากรมีประสบการณ์น้อยและไม่เพียงพออีกด้วย นับเป็นปัญหาหลักของโรงเรียนพระปริยัติธรรม (อำนาจ บัวศิริ, 2544, หน้า 65) ซึ่งปัญหาเหล่านี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ



สภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง (2542, หน้า 88) ที่พบว่า การศึกษาของคณะสงฆ์แยกออกจากระบบการศึกษาแห่งชาติ ทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการ งบประมาณ การบริหารหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนขาดสวัสดิการที่ดีและขาดความมั่นคงในอาชีพ ยิ่งไปกว่านั้นหลักสูตรการศึกษาที่มีอยู่ไม่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน ในด้านคุณภาพการศึกษายังไม่ได้มาตรฐาน การบริหารจัดการศึกษาไม่เป็นระบบและขาดประสิทธิภาพ ผู้บริหารไม่ได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกงบประมาณที่รัฐจัดสรรให้เป็นเงินอุดหนุนรายรูปนักเรียนไม่เพียงพอ สถานภาพของครูยังเป็นเพียงลูกจ้าง ครูไม่ได้ผ่านระบบการคัดเลือก ไม่มีการวางแผนอัตรากำลัง ครูขาดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ ขาดสวัสดิการและสวัสดิภาพ จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในฐานะผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาจึงสนใจศึกษาแนวโน้มและอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 เพื่อจะได้ทราบว่าจะต้องมีการพัฒนาและยกระดับการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาในเรื่องใด อย่างไร และวิธีการใด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการบริหารจัดการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา นอกจากนี้ยังใช้เป็นข้อมูลเชิงวิชาการเพื่อนำไปเสนอเป็นนโยบายในการพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคตได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methodology) โดยมีองค์ประกอบดังนี้

1. ด้านเนื้อหา ศึกษาอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาช่วงระยะ 15 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 ตามความเห็นของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 คน เกี่ยวกับภาพรวมแนวโน้มที่พึงประสงค์ ความเหมาะสมและเป็นไปได้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้เรียนคุณภาพ (2) ครูคุณภาพ (3) โรงเรียนคุณภาพ (4) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ และ (5) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ

2. ด้านระเบียบวิธีการวิจัย ประกอบด้วย เทคนิคการวิจัยแบบ EDFR (ethnographic Delphi future research) การสร้างวงล้ออนาคต (future wheels) การวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์ต่อเนื่อง (cross-impact analysis) และการเขียนภาพอนาคต (scenario development) เนื่องจากเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่น สามารถคาดการณ์ไปถึงผลที่จะตามมา และระดับการปฏิบัติซึ่งสัมพันธ์กับคุณลักษณะที่ศึกษา ตลอดจนครอบคลุมคำถามของการวิจัยได้ครบถ้วน โดยมีขั้นตอนดำเนินการ 3 ระยะ ดังนี้



ระยะที่ 1 การศึกษาแนวโน้มอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่ควรจะเป็น ประกอบด้วยกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (2) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และ (3) พหุศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ดีเด่น จำนวน 3 แห่ง

ระยะที่ 2 การศึกษาอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระยะ 15 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 ประกอบด้วย การใช้เทคนิค EDFR เพื่อรวบรวมความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 24 คน โดยรอบแรกเป็นการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นเป็นการใช้แบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ระยะที่ 3 การสร้างอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระยะ 15 ปีข้างหน้า ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ (1) การสร้างวงล้ออนาคต (2) การวิเคราะห์ผลกระทบโดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แล้วนำไปให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมินให้คะแนนเหตุการณ์ที่คาดว่าจะมีโอกาสเกิดขึ้น (3) การร่างภาพอนาคต และ (4) การนำเสนอภาพอนาคตฉบับสมบูรณ์

3. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง มีดังนี้

3.1 กลุ่มเป้าหมายผู้ให้ข้อมูลระยะที่ 1 การพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย เป็นผู้บริหารและนักวิชาการกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จำนวน 9 คน

3.2 กลุ่มเป้าหมายในระยะการศึกษาภาพอนาคต ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญ 4 กลุ่ม ได้แก่ (1) ผู้มีบทบาท ตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย จำนวน 6 รูป/คน (2) ผู้มีบทบาทในการบริหารหรือนำนโยบายมาสู่การปฏิบัติ จำนวน 6 รูป/คน (3) นักวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน จำนวน 6 รูป/คน และ (4) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการใช้ผลิตผลจากโรงเรียนพระปริยัติธรรม (เจ้าอาวาส, วิทยาลัยสงฆ์) จำนวน 6 รูป/คน

3.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระยะการวิเคราะห์หาปฏิสัมพันธ์สืบเนื่องแต่ละภาพ เป็นบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ประกอบด้วย ผู้จัดการ ผู้อำนวยการ ครูผู้ปฏิบัติการเรียนการสอน และกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาทุกกลุ่มทั่วประเทศ รวม 40 คน โดยผู้วิจัยเลือกโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาแบบเจาะจง

4. ด้านระยะเวลา ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 14 เดือน

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนารอบแนวคิดการวิจัย พบว่าองค์ประกอบอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามี 5 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้เรียนคุณภาพ มีคุณลักษณะ



40 ข้อ (2) ครูคุณภาพ มีคุณลักษณะ 31 ข้อ (3) โรงเรียนคุณภาพ มีคุณลักษณะ 22 ข้อ (4) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะ 28 ข้อ และ (5) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะ 11 ข้อ

ระยะที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณลักษณะขององค์ประกอบในการร่างอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDR รอบที่ 2 สามารถสรุปผลได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์คุณลักษณะขององค์ประกอบอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDR รอบที่ 2

อนาคตภาพของโรงเรียน พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้เทคนิคการวิจัยแบบ EDR รอบที่ 2										สรุป	
	มากที่สุด		มาก		ปานกลาง		น้อย		น้อยที่สุด			
	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
1. ผู้เรียนคุณภาพ	21	-	8	8	-	3	-	-	-	-	29	11
2. ครูคุณภาพ	21	-	8	2	-	-	-	-	-	-	29	2
3. โรงเรียนคุณภาพ	15	-	5	2	-	-	-	-	-	-	20	2
4. การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ	21	-	5	2	-	-	-	-	-	-	26	2
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ	7	-	4	-	-	-	-	-	-	-	11	-
รวม	85	-	30	14	-	3	-	-	-	-	115	17

จากตารางที่ 1 พบว่าอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 จำนวน 5 ด้าน และคุณลักษณะ 115 ข้อ ได้แก่ (1) ผู้เรียนคุณภาพ มีคุณลักษณะ 29 ข้อ (2) ครูคุณภาพ มีคุณลักษณะ 29 ข้อ (3) โรงเรียนมีคุณภาพ มีคุณลักษณะ 20 ข้อ (4) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะ 26 ข้อ และ (5) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะ 11 ข้อ

ระยะที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 โดยใช้เทคนิควงล้ออนาคต เทคนิควิเคราะห์ผลกระทบไขว้ และ



การสร้างอนาคตภาพ พบว่าเป็นแนวโน้มศูนย์กลาง (central trend) ประกอบด้วยแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง จำนวน 5 ด้าน จากนั้นนำผลการสร้างวงล้ออนาคตมาสร้างเป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และสร้างเป็นตารางเมทริกซ์ประมาณค่าความเป็นไปได้ขั้นต้นของเหตุการณ์ และความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นของอีกเหตุการณ์หนึ่งอย่างมีเงื่อนไข โดยการแปลงค่าคะแนนโอกาสที่เป็นไปได้ของแนวโน้มแต่ละเหตุการณ์ออกเป็น 5 ระดับ คือ 20, 40, 60, 80, 100 แล้วให้บุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 40 คน ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดเป็นผู้ให้ค่าคะแนน นำค่าคะแนนโอกาสที่เป็นไปได้ของแนวโน้มเหตุการณ์มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐานและพิสัยระหว่างควอไทล์ตามเกณฑ์ของเทคนิคเดลฟาย โดยจัดเรียงลำดับแนวโน้มเหตุการณ์ตามค่าความเป็นไปได้ขั้นต้นจากค่ามากที่สุด คือ 1.00 จนถึงค่าน้อยที่สุด คือ 0 สรุปโอกาสที่เป็นไปได้ของแนวโน้มเหตุการณ์จำนวน 115 เหตุการณ์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปโอกาสที่เป็นไปได้ของแนวโน้มเหตุการณ์ จำนวน 115 เหตุการณ์

เหตุการณ์	โอกาสที่เป็นไปได้ของแนวโน้มเหตุการณ์					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	รวม
1. ผู้เรียนคุณภาพ	-	20	9	-	-	29
2. ครูคุณภาพ	-	24	5	-	-	29
3. โรงเรียนคุณภาพ	-	12	8	-	-	20
4. การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ	-	16	10	-	-	26
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ	-	7	4	-	-	11
รวม	-	79	36	-	-	115

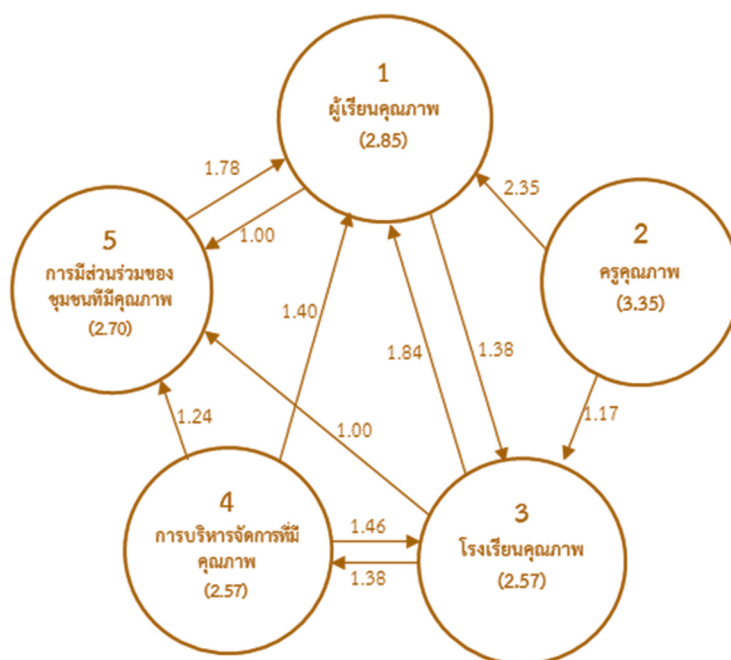
สรุปผลการวิเคราะห์ค่าอัตราส่วนตัดต่อของแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่องแต่ละคู่แสดงดังตารางที่ 3



ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ค่าอัตราส่วนแก้ตัวของแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่องแต่ละคู่

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	ค่าแก้ตัว ขั้นต้น						ความถี่ของ คู่ที่ ≥ 1
		1	2	3	4	5	
1. ผู้เรียนคุณภาพ	2.85	*	0.30	1.38	0.46	1.00	2
2. ครูคุณภาพ	3.35	2.35	*	1.17	0.81	0.36	2
3. โรงเรียนคุณภาพ	2.57	1.84	0.51	*	1.38	1.00	3
4. การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ	2.57	1.40	0.66	1.46	*	1.24	3
5. การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ	2.70	1.78	0.42	0.91	0.50	*	1

จากการวิเคราะห์หัดชันปีงชี้ผลกระทบการเกิดเหตุการณ์เกี่ยวกับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ช่องที่แสดงค่าอัตราส่วนแก้ตัวที่มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 1.00 ดังตารางที่ 3 มีจำนวน 11 คู่ ของแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง จากนั้นนำผลการวิเคราะห์มาสร้างเป็นแบบจำลอง ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่องตามกรอบของแนวคิดผลการสร้างวงล้ออนาคต แสดงดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 แบบจำลองผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง



จากภาพวงล้ออนาคตจำลองผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง สามารถแปลผลตามลำดับได้ ดังนี้

1. การที่โรงเรียนมีครูที่มีคุณภาพ (3.35) จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (2.35) และโรงเรียนมีคุณภาพ (1.17)

2. การที่ผู้เรียนมีคุณภาพ (2.85) จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพ (1.38) และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา (1.00)

3. การที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา (2.70) จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (1.78)

4. การที่โรงเรียนมีคุณภาพ (2.57) จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (1.84) การบริหารจัดการมีคุณภาพ (1.38) และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา (1.00)

5. การที่โรงเรียนมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (2.57) จะเป็นส่วนสำคัญที่ส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพ (1.46) ผู้เรียนมีคุณภาพ (1.40) และส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษา (1.24)

ผลการวิจัยของอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 นำเสนอได้เป็น 2 ตอน สามารถสรุปได้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาแนวโน้มอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา และผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง

1. ผลการศึกษาแนวโน้ม สรุปได้ดังนี้

1.1 แนวโน้มอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 ที่ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติ มีจำนวน 115 แนวโน้ม แบ่งออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ แนวโน้มด้านผู้เรียนคุณภาพ จำนวน 26 แนวโน้ม แนวโน้มด้านครูคุณภาพ จำนวน 26 แนวโน้ม แนวโน้มด้านโรงเรียนคุณภาพ จำนวน 20 แนวโน้ม แนวโน้มด้านการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ จำนวน 26 แนวโน้ม และแนวโน้มด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ จำนวน 11 แนวโน้ม

1.2 โอกาสที่เป็นไปได้ของแนวโน้มอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 115 แนวโน้ม สามารถจำแนกออกเป็นแนวโน้มที่มีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด จำนวน 85 แนวโน้ม และมีโอกาสเป็นไปได้มากที่สุด จำนวน 30 แนวโน้ม

2. ผลการสร้างวงล้ออนาคต ในการสร้างวงล้ออนาคตจะมีแนวโน้มอนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 เป็นศูนย์กลางประกอบด้วยแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ (1) ผู้เรียนคุณภาพ (2) ครูคุณภาพ (3) โรงเรียนคุณภาพ (4) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ และ (5) การมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ



3. ผลปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง ผลจากการนำแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่อง จำนวน 115 แนวโน้ม ไปวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ ทำให้ได้ความน่าจะเป็นขั้นต้นของการเกิดเหตุการณ์ ความน่าจะเป็นของการเกิดแต่ละเหตุการณ์สืบเนื่องเมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับเหตุการณ์อื่น การวิเคราะห์แต้มต่อของการเกิดเหตุการณ์ที่เป็นเหตุการณ์ตั้งต้น แต้มต่อของแต่ละเหตุการณ์เมื่อมีปฏิสัมพันธ์กับเหตุการณ์อื่น และการวิเคราะห์ดัชนีผลกระทบของแต่ละเหตุการณ์ที่มีต่อการเกิดขึ้นของเหตุการณ์อื่น ซึ่งจะนำไปสู่การวิเคราะห์หอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 จำแนกตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 5 ด้าน ตามกรอบแนวคิดของการสร้างวงล้ออนาคต โดยมีจำนวนคู่ของเหตุการณ์สืบเนื่องที่ส่งผลปฏิสัมพันธ์ถึงกันอย่างมีนัยสำคัญ จำนวน 11 คู่ ได้แก่

- 1) คู่ของผู้เรียนคุณภาพกับโรงเรียนคุณภาพ (1.38)
- 2) คู่ของผู้เรียนคุณภาพกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ (1.00)
- 3) คู่ของครูคุณภาพกับผู้เรียนคุณภาพ (2.35)
- 4) คู่ของครูคุณภาพกับโรงเรียนคุณภาพ (1.17)
- 5) คู่ของโรงเรียนคุณภาพกับผู้เรียนคุณภาพ (1.84)
- 6) คู่ของโรงเรียนคุณภาพกับการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (1.38)
- 7) คู่ของโรงเรียนคุณภาพกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ (1.00)
- 8) คู่ของการบริหารจัดการที่มีคุณภาพกับผู้เรียนคุณภาพ (1.40)
- 9) คู่ของการบริหารจัดการที่มีคุณภาพกับโรงเรียนคุณภาพ (1.46)
- 10) คู่ของการบริหารจัดการที่มีคุณภาพกับการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพ (1.24)
- 11) คู่ของการมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีคุณภาพกับผู้เรียนคุณภาพ (1.78)

และพบว่า

1) เมื่อครูมีคุณภาพแล้ว (3.35) จะส่งผลให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (2.35) ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ (1.17) มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (0.81) และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (0.36)

2) เมื่อผู้เรียนมีคุณภาพแล้ว (2.85) จะส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพ (1.38) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (1.00) มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (0.46) และมีการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ (0.30)

3) เมื่อการมีส่วนร่วมของชุมชนมีคุณภาพแล้ว (2.70) จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (1.78) โรงเรียนมีคุณภาพ (0.91) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (0.50) และมีการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ (0.42)

4) เมื่อโรงเรียนมีคุณภาพแล้ว (2.57) จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (1.84) การบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (1.38) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (1.00) และมีการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ (0.51)



5) เมื่อโรงเรียนมีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพแล้ว (2.57) จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (1.40) การบริหารจัดการมีคุณภาพ (1.46) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (1.24) และมีการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ (0.66)

ตอนที่ 2 ผลการสร้างอนาคตภาพโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา

ผลของการวิเคราะห์ผลกระทบไขว้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างแนวโน้มเหตุการณ์สืบเนื่องมาวิเคราะห์เป็นภาพอนาคตของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 ที่มีความชัดเจน เหมาะสม และเป็นไปได้ในอนาคต มี 5 ภาพ คือ

1. ภาพที่มีโอกาสเป็นไปได้มากและมีระดับของผลกระทบสูง คือภาพอนาคตที่เมื่อมีการพัฒนาให้ครูมีคุณภาพ (3.35) จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแน่นอน (2.35) และส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพ (1.17) ตามมา

2. ภาพที่มีโอกาสเป็นไปได้ปานกลาง คือภาพอนาคตที่เมื่อมีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ (2.85) จะส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพอย่างแน่นอน (1.38) และยังส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา (1.00)

3. ภาพที่มีโอกาสเป็นไปได้ปานกลางในลำดับต่อมา คือภาพอนาคตที่เมื่อชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา (2.70) จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแน่นอน (1.78)

4. ภาพที่มีโอกาสเป็นไปได้ปานกลางลำดับต่อมา คือภาพอนาคตที่เมื่อโรงเรียนมีคุณภาพ (2.57) จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ (1.84) และการบริหารจัดการมีคุณภาพ (1.38) อย่างแน่นอน และยังส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา (1.00)

5. ภาพที่มีโอกาสเป็นไปได้ปานกลางลำดับสุดท้าย คือภาพอนาคตที่เมื่อการบริหารจัดการมีคุณภาพ (2.57) จะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ (1.40) และโรงเรียนมีคุณภาพ (1.46) อย่างแน่นอน และยังส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา (1.24)

อภิปรายผล

อนาคตภาพของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ระหว่าง พ.ศ. 2559-2573 มีประเด็นที่ค้นพบในการศึกษาและนำมาอภิปรายผลเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

1. ผลการวิจัยที่พบว่า เมื่อครูมีคุณภาพแล้ว (3.35) จะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพ (2.35) ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพ (1.17) มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (0.81) และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (0.36) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peter (1978, p. 19) ที่ได้สรุปผลงานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาไว้ว่า พฤติกรรม และคุณลักษณะทางบุคลิกภาพของครูที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จแก่การเรียนของนักศึกษานั้น ได้แก่ (1) มีความรู้ในสิ่งที่สอน (2) มีความคิดสร้างสรรค์ (3) มีการยอมรับ และ (4) เปิดกว้าง นอกจากนี้



ครูจะมีคุณลักษณะสอดคล้องกับทัศนะของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2556, หน้า 39) ที่ได้อ้างอิงทัศนะของ Alex Ragone ว่า ครูในศตวรรษที่ 21 ควรเป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่น ร่วมมือ ทำวิจัย รู้รูปแบบการเรียนรู้สำหรับนักเรียนของตนเอง ใช้รูปแบบการเรียนรู้หลายรูปแบบกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน และอ้างอิงทัศนะของ Churches ที่กล่าวถึงลักษณะ 8 ประการสำหรับครูศตวรรษที่ 21 ดังนี้ (1) สามารถปรับตัว (2) มีวิสัยทัศน์ถึงความต้องการของนักเรียน (3) ทำงานแบบร่วมมือ (4) กล้าคิดกล้าทำ (5) เรียนรู้ตลอดชีวิต (6) เป็นต้นแบบทางพฤติกรรม (7) เป็นนักสื่อสาร และ (8) เป็นผู้นำ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ รัญจวน อินทรคำแหง (2557, หน้า 12) ที่ได้ระบุคุณสมบัติของครูว่าควรมีคุณสมบัติ ดังนี้ (1) มีความเมตตากรุณาอย่างแท้จริง (2) ความเป็นกัลยาณมิตรต่อศิษย์ตลอดชีวิต (3) มีความซื่อตรงต่ออุดมคติในความเป็นครู (4) อุดหนุน เสียสละ และไม่เห็นแก่ตัว และ (5) เป็นเสมือนดวงประทีปของศิษย์

3. ผลการวิจัยที่พบว่า เมื่อผู้เรียนมีคุณภาพแล้ว (2.85) จะส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพ (1.38) ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (1.00) มีการบริหารจัดการที่มีคุณภาพ (0.46) และมีการพัฒนาครูให้มีคุณภาพ (0.30) ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2553) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาไว้ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จัดการศึกษาเฉพาะช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดการศึกษาในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จะต้องมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะ ดังนี้ (1) มีความรู้และทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ (2) มีนิสัยใฝ่หาความรู้ มีสมณสัญญา เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบสงฆ์ (3) มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ (4) รู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม (5) มีความภูมิใจในความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และ (6) มีความคิดสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชนและสังคมสืบต่อไป ส่วนการจัดการศึกษาในหลักสูตรชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จะต้องมุ่งปลูกฝังให้พระภิกษุสามเณรมีคุณลักษณะ ดังนี้ (1) มีความรู้และทักษะในศาสนปฏิบัติและกิจของสงฆ์ตามพระธรรมวินัยและระเบียบสงฆ์ (2) มีความรู้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของพระพุทธศาสนา ตลอดจนวัฒนธรรมของชาวพุทธ (3) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถนำแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ ไปใช้พัฒนาสังคม (4) รู้จักใช้สิทธิเสรีภาพในทางที่ก่อให้เกิดประโยชน์บนรากฐานแห่งกฎหมายและพระธรรมวินัย (5) มีความสำนึกในสมณสัญญาและการเป็นไทยร่วมกัน มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (6) สามารถปฏิบัติตนเป็นศาสนทายาทที่ดี ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับทัศนะของ วิจารย์ พานิช (2555, หน้า 19) ที่กล่าวว่า การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะ 3R X 7C ดังนี้ 3R ได้แก่ (1) Reading อ่านออก (2) Writing เขียนได้ และ (3) Arithmetic คิดเลขเป็น 7C ได้แก่ (1) Critical Thinking & Problem



Solving (2) Creativity & Innovation (3) Cross-cultural Understanding (4) Collaboration, Teamwork & Leadership (5) Communications, Information & Media Literacy (6) Computing & ICT Literacy และ (7) Career & Learning Skills นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2554, หน้า 20) ที่ได้กล่าวถึงแนวคิดคุณลักษณะของนักเรียนทุกคนในระดับสากล จำนวน 20 คุณลักษณะ ได้แก่ (1) มีความคิดริเริ่ม (2) รู้จักคิดวิเคราะห์หาเหตุผล (3) มีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี (4) มีความรู้ทางเทคโนโลยีที่ทันสมัย (5) มีความรู้ลึกซึ้งในสาขาวิชาที่ตนเรียน (6) รักการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ (7) พัฒนาตนเองให้เป็นคนทันโลกทันเหตุการณ์อยู่เสมอ (8) ผลิตและสร้างสิ่งใหม่ (9) มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (10) มีความรับผิดชอบสูง (11) เข้าใจวัฒนธรรมของประเทศเพื่อนบ้าน (12) เห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ (13) เรียนรู้และเข้าใจปัญหาของโลก (14) มีความสามารถในการบริหารจัดการ (15) ให้ความสำคัญกับอนาคตมากกว่าอดีต (16) มีความรู้ในพัฒนาการของโลกอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ (17) มองเห็นทิศทางใหม่ ๆ ของภูมิภาคและโลก (18) ตามทันและร่วมแก้ปัญหาของโลก (19) เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมตนเองและเข้าใจวัฒนธรรมต่างประเทศ และ (20) ดึงคุณค่าที่ดีงามของโลกมาใช้ประโยชน์ได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ภาพที่มีโอกาสเป็นไปได้มากและมีระดับของผลกระทบสูงคือ ภาพอนาคตที่เมื่อมีการพัฒนาให้ครูมีคุณภาพจะส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพอย่างแน่นอน และส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพตามมา ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในด้านต่าง ๆ อย่างเร่งด่วน เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณลักษณะตามผลการวิจัย

2. ภาพที่มีโอกาสเป็นไปได้ปานกลางและเป็นลำดับสุดท้ายคือ ภาพอนาคตที่เมื่อการบริหารจัดการมีคุณภาพจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพ และโรงเรียนมีคุณภาพอย่างแน่นอน และยังส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ดังนั้น หน่วยงาน องค์กร และส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการบริหารแก่โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เช่น งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี และอื่น ๆ ตลอดจนการระดมทุนเพื่อการศึกษาอย่างเต็มที่ เพื่อให้โรงเรียนบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาโครงการพัฒนาครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาด้านต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดการเรียนการสอนและการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ

2. ควรศึกษารูปแบบหรือกลยุทธ์การบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษาที่มีประสิทธิผลเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ



3. ควรศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน รวมถึงกระบวนการสร้างสมรรถนะของครู โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เพื่อพัฒนาทั้งผู้เรียนและครูสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บรรณานุกรม

- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. (2526). *การพัฒนากิจการคณะสงฆ์และการศาสนาเพื่อความมั่นคงแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- ไพฑูริย์ สินลารัตน์. (2554). *ทิศทางการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลกในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- รัฐจวน อินทรคำแหง. (2557). *ครูคือผู้สร้างโลก* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: คิว พรินท์แมเนจเม้นท์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). *การปฏิวัติการศึกษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: มติชน.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิถีสร้างการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: แผนพัฒนาจิตเพื่อสุขภาพ มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิโรจน์ สารัตนะ. (2556). *กระบวนการทัศน์ใหม่ทางการศึกษา กรณีทัศน์ต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *สภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กองแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2553). *แผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการการพัฒนาการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา (พ.ศ. 2553-2562)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2558). *เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ประจำปี 2558*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สุภาพร มากแจ้ง และสมปอง มากแจ้ง. (2542). *การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์*. กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.
- อำนาจ บัวศิริ. (2544). *การพัฒนารูปแบบมหาวิทยาลัยสงฆ์นานาชาติในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอุดมศึกษา, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Perter, R. (1978). A case study of initial education in Peru. *Dissertation Abstracts International*, 38, p. 7125-A.